

Sygn. akt III AUa 1487/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Horbulewicz
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak SSA Barbara Mazur (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2017 r. w Gdańsku

sprawy W. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 czerwca 2016 r.,
sygn. akt VII U 503/16

oddala apelację.

SSA Grażyna Czyżak SSA Grażyna Horbulewicz SSA Barbara Mazur

Sygn. akt III AUa 1487/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 lutego 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu W. B. prawa do emerytury pomostowej z uwagi na fakt, że odwołujący nie legitymuje się 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, a po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Odwołanie od powyższej decyzji wywiódł ubezpieczony wskazując, że legitymuje się wymaganym przepisami prawa 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach jak również świadczył pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zaprezentowaną w treści zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury pomostowej od dnia (...) (pkt 1 sentencji) oraz stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności do wydania decyzji w sprawie (pkt 2 sentencji).

U podstaw orzeczenia Sądu I instancji legły następujące ustalenia faktyczne i prawne.

Ubezpieczony W. B., urodzony w dniu (...), w dniu 17 grudnia 2015 r. złożył w organie rentowym wniosek o prawo do emerytury pomostowej.

W dniu (...) dowoływający ukończył 60 rok życia.

W toku postępowania przed organem rentowym na dzień 1 stycznia 2009 r. ubezpieczony udowodnił 31 lat, 3 miesiące i 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Do stażu pracy w szczególnych warunkach pozwany uwzględnił następujące okresy: od 8 maja 1983 r. do 30 kwietnia 1991 r., od 19 lipca 1994 r. do 31 maja 1995 r., od 21 czerwca 1995 r. do 11 maja 1997 r., od 5 czerwca 1997 r. do 29 grudnia 1997 r., od 23 czerwca 1998 r. do 8 lipca 1998 r.

Pozwany uznał, że odwołujący legitymuje się 11 latami, 3 miesiącami i 19 dniami pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

W okresie od 9 maja 2008 r. do 10 lutego 2009 r. ubezpieczony był zatrudniony kontraktowo w (...) (PL) Sp. z o.o. na statkach obsługiwanych agencyjnie przez wskazane powyżej przedsiębiorstwo, w związku z tym od 9 maja 2008 r. do 16 sierpnia 2008 r. odwołujący świadczył prace na statku (...), zaś w okresie od 17 stycznia 2009 r. do 10 lutego 2009 r. na statku K..

Na podstawie zawartej w dniu 25 września 2009 r. pomiędzy ubezpieczonym, a (...) Sp. z o.o. wnioskodawca został skierowany do pracy za granicą w celu podjęcia przez skarżącego pracy na statku (...) od 28 września 2009 r. na okres 2 miesięcy.

Na podstawie zawartej pomiędzy ubezpieczonym, a (...) Sp. z o.o. wnioskodawca został skierowany do pracy za granicą w celu podjęcia przez skarżącego pracy na statku (...) od 22 listopada 2010 r. na okres 2 miesięcy.

Na podstawie zawartej w dniu 9 maja 2011 r. pomiędzy ubezpieczonym a (...) Sp. z o.o. wnioskodawca został skierowany do pracy za granicą w celu podjęcia przez skarżącego pracy na statku (...) od 09 maja 2011 r. na okres 2 miesięcy.

Na podstawie zawartej w dniu 14 lutego 2011 r. pomiędzy ubezpieczonym, a (...) Sp. z o.o. wnioskodawca został skierowany do pracy za granicą w celu podjęcia przez skarżącego pracy na statku (...) od 14 lutego 2011 r. na okres 2 miesięcy.

Na podstawie zawartej w dniu 20 listopada 2011 r. umowy C.S. A. w S. skierowało wnioskodawcę do pracy u pracodawcy zagranicznego (...) LTD od 20 listopada 2011 r. na okres 5 miesięcy.

W okresie od 11 czerwca 2001 r. do 31 grudnia 2013 r. oraz od 1 stycznia 2014 r. odwołujący się opłacał dobrowolnie składki na ubezpieczenia społeczne.

Na podstawie umowy zawartej przez skarżącego z (...) Sp. z o.o. ubezpieczony został skierowany do pracy u pracodawcy zagranicznego (...) LTD na okres od 1 grudnia 2013 r. na okres 8 tygodni.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż stan faktyczny był w przeważającej mierze bezsporny, a zatem nie wymagający dowodu. Zasadniczo nie było też sporu co do faktu zatrudnienia powoda (ubezpieczonego) na statkach za pośrednictwem agencji wysyłających marynarzy do pracy za granicą (tj. (...) Sp. z o.o., C. S. A. w S., (...) Sp. z o.o. czy (...) (PL) Sp. z o.o.). Spornym było to, czy praca tam wykonywana może być uznana za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, co powodowało konieczność przeprowadzenia dowodów na okoliczność charakteru pracy.

Przystępując do rozważań merytorycznych sprawy Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej (Dz. U. 2015, 965 j.t.), z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W myśl art. 49 ustawy pomostowej prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Z kolei art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych stanowi, że prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

W załączniku nr 1 do cytowanej powyżej ustawy zawierającym wykaz prac wykonywanych w szczególnych warunkach pod. poz. 23 wskazano prace na statkach żeglugi morskiej.

Sąd I instancji zważył, iż zaoferowany przez stronę odwołującą się w toku niniejszego postępowania materiał dowodowy w szczególności w postaci zaświadczenia wystawionego przez (...) (PL) Sp. z o.o. z dnia 7 października 2015 r. (k. 155 akt rentowych) dostarczył uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że w okresie od 9 maja 2008 r. do 10 lutego 2009 r. ubezpieczony był kierowany za pośrednictwem przedsiębiorstwa (...) (PL) Sp. z o.o. do pracy na statkach

obcych bander w charakterze członków załogi tych statków. W związku z powyższym Sąd stwierdził, iż w okresie od 9 maja 2008 r. do 16 sierpnia 2008 r. odwołujący świadczy prace na statku (...), zaś w okresie od 17 stycznia 2009 r. do 10 lutego 2009 r. na statku K..

Niewątpliwie, na to wskazuje wprost treść przywołanego powyżej zaświadczenia oraz dokumentacja znajdująca się w aktach organu rentowego (k. 167) za wskazany powyżej okresy zatrudnienia ubezpieczonego zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce.

Dalej Sąd wskazał, iż z dokumentacji znajdujących się w aktach pozwanego organu rentowego wynika, iż w okresie po 1 stycznia 2008 r. odwołujący się wielokrotnie świadczył prace na statkach obcych bander gdzie był kierowany także przez takie agencje jak: (...) Sp. z o.o., C. S. A. w S., (...) Sp. z o.o.

Jednakże uznanie okresu od 9 maja 2008 r. do 16 sierpnia 2008 r. jak również od 17 stycznia 2009 r. do 10 lutego 2009 r. za prace wykonywaną w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych jest wystarczające dla uznania, że odwołujący się spełnił ostatnią przesłankę warunkującą nabycie dochodzonego świadczenia.

Przepisy ustaw z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. z 1989 r. nr 75, poz. 446 ze zm.), a następnie ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. z 1991 r. nr 106, poz. 457 ze zm.) ustaliły, iż okres zatrudnienia obywateli polskich za granicą jest traktowany jak okres zatrudnienia w Polsce w zakresie uprawnień pracowniczych oraz w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin pod warunkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne oraz na Fundusz Pracy (tryb dokonywania wpłat na Fundusz Pracy został uregulowany rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 marca 1990 r. w sprawie dokonywania wpłat na Fundusz Pracy z tytułu zatrudnienia za granicą oraz tryb uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne).

Ponadto zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 marca 1984 r. w sprawie okresów zatrudnienia za granicą i udzielenia świadczeń emerytalno – rentowych z tyt. tego zatrudnienia (Dz. U. z 1984 r. nr 17 poz. 81 ze zm.) okresy pracy za granicą uwzględnia się pod warunkiem opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne w Polsce.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy stanowisko pozwanego kwestionujące zasadność uwzględnienia wskazanych powyżej okresów z uwagi na fakt, iż ubezpieczony nie posiadał statusu pracownika agencji kierujących go do pracy za granicą, a jedynie za pośrednictwem ww. przedsiębiorstwa był kierowany do pracy na statkach obcych bander, uznał za bezzasadne, jako nieznajdujące oparcia w treści obowiązujących przepisów.

Wobec tego w ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania mu dochodzonego świadczenia zgodnie z art. 4 w zw. z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Z tego też względu Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi przepisami orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku.

W punkcie 2 na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy Sąd I instancji stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania zaskarżonych decyzji – uznając, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych już na etapie postępowania przed organem rentowym dysponował wszelkimi danymi niezbędnymi do tego by trafnie ocenić charakter pracy jaka ubezpieczony wykonywał w okresie, w których za pośrednictwem agencji pracy był kierowany do pracy na statkach obcych bander.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany organ rentowy zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie:

- prawa materialnego w postaci art. 4 w zw. z art. 49 oraz art. 51 ustawy z dnia z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r. póź. 965) poprzez stwierdzenie, iż ubezpieczony spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury pomostowej;

- art. 233 § 1 k.p.c., poprzez brak wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy skutkujące niewłaściwą oceną stanu faktycznego, a przez to nieprawidłową ocenę prawa.

Rezultacie organ rentowy wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie
2. uchylenie zaskarżonego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji;
3. zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych z przyczyn podanych w uzasadnieniu.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wskazał, iż nie podziela stanowiska Sądu Okręgowego i zawarł, iż zgodnie z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi. Z kolei w art. 2 pkt 2 wskazane zostało, iż za płatnika składek należy rozumieć pracodawcę. Definicja ubezpieczonego wskazana została w art. 2 pkt 3, który odnosi się do art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Oznacza ona ubezpieczonego podlegającego ubezpieczeniu emerytalnemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, a także ubezpieczonego, który przed dniem wejścia w życie ustawy z tytułu takiej pracy podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu.

Art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. póź. 121) stwierdza, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

Przy tym pozwany podkreślił, iż prawo do emerytury pomostowej mają jedynie osoby, które wykonują prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w ramach stosunku pracy - art. 3 ust. 7 ww. ustawy. Jedyny wyjątek dotyczy tancerzy zawodowych ubezpieczonych z tytułu działalności artystycznej.

Ubezpieczony zaś w okresach wskazanych w przez Sąd nie wykonywał pracy w ramach stosunku pracy, a był jedynie skierowany za pośrednictwem różnych firm do pracy na kontraktach. Prace na kontraktach na rzecz obcych armatorów wykonywał również w okresie podlegania ubezpieczeniu dobrowolnemu.

Nadto organ rentowy wskazał, iż Sąd Okręgowy sporne okresy, w miesiącach - zaliczył na podstawie przedstawionych w aktach rentowych umów (k. 89, 91, 95, 107, 127, 151 akt rentowych), a jedynie zaświadczenie znajdujące się w aktach rentowych na k. 159, faktycznie potwierdza przepracowanie okresu. Poza tym Sąd uznał fakt opłacenia składek za uzasadniający zaliczenie do okresów pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Niezależnie od tego pozwany wskazał, że gdyby nawet zaliczyć wskazane przez Sąd okresy pracy do pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym w sumie 1 rok , 8 m-cy i 26 dni, ubezpieczony nie będzie legitymował się 15 - letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Wobec tego, zdaniem organu rentowego, brak jest podstaw do przyznania emerytury pomostowej zarówno na podstawie art. 4 w powiązaniu art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. W ocenie pozwanego nie został spełniony wymóg posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych zgodnie z art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej.

Ponadto prawo do emerytury pomostowej mają jedynie osoby, które wykonują prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w ramach stosunku pracy - art. 3 ust. 7 ww. ustawy. Ubezpieczony w okresie wskazanym, nie wykonywał pracy w ramach stosunku pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 2 pkt 3 ww. ustawy), a był jedynie skierowany za pośrednictwem ww. firm do pracy u zagranicznych armatorów w systemie kontraktowym.

W związku z powyższym, zdaniem organu rentowego, firmy u których był zatrudniony ubezpieczony w spornych okresach, nie są zarówno płatnikiem, o którym mowa w art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, jak i podmiotem uprawnionym do wystawiania zaświadczeń na podstawie art. 51 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 51 ww. ustawy za okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r. płatnik składek jest zobowiązany do wystawienia zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach, w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ww. ustawy, zgodnie z którym wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Brak jest takiego zaświadczenia.

Z tego względu zdaniem organu rentowego brak jest możliwości zaliczenia do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a tym samym do stażu ubezpieczeniowego, uprawniającego do emerytury, okresów pracy polskiego marynarza u armatora zagranicznego, do którego został skierowany przez zakład nie będący jego pracodawcą.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o jej oddalenie, wskazując, iż postawione przez organ rentowy zarzuty wyrokowi Sądu I instancji są nieuzasadnione. Skarżący podniósł, iż wykazał staż 15 lat pracy w warunkach szczególnych, niezbędnych do przyznania emerytury pomostowej, do którego zalicza się również pracę na kontraktach armatorów zagranicznych w sytuacji dobrowolnego opłacania składki na ubezpieczenia emerytalno – rentowe.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem nie zawiera zarzutów skutkujących uchYLENIEM, bądź zmianą zaskarżonego wyroku. Wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu, aczkolwiek z innych przyczyn niż wskazane w uzasadnieniu tego orzeczenia.

Przedmiotem niniejszej sprawy było spełnienie przez wnioskodawcę W. B. przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej, a dokładnie wykazanie co najmniej 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

We wskazanym powyżej zakresie rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego jest prawidłowe. Sąd I instancji co do zasady przeprowadził stosowane postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów z przepisu art. 233 k.p.c., które to Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne, niemniej jednak Sąd odwoławczy dostrzegając uchybienia w ustaleniach stanu faktycznego sprawy polegające na pominięciu części materiału dowodowego, w szczególności danych zawartych w książeczce żeglarskiej ubezpieczonego, przedłożonej na etapie postępowania apelacyjnego. Nadto Sąd Apelacyjny na etapie postępowania apelacyjnego dodatkowo dopuścił dowód z przesłuchania ubezpieczonego w charakterze strony, na okoliczność świadczenia pracy w warunkach szczególnych.

W ramach uzupełniających ustaleń dokonanych na podstawie art. 382 k.p.c. Sąd odwoławczy ustalił, iż ubezpieczony w takcie aktywności zawodowej po dniu 31 grudnia 1998 r. wykonywała pracę w warunkach szczególnych na stanowisku stewarda (członek załogi statku), w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, w następujących okresach:

- od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 marca 2000 r. na rzecz (...) Spółki akcyjnej w G. – w ramach stosunku pracy trwającego od dnia 1 grudnia 1994 r.,

a nadto - opłacając składkę na dobrowolne ubezpieczenie społeczne od dnia 11 czerwca 2001 r. – świadczył pracę w tym samym charakterze na rzecz zagranicznego armatora na podstawie zawieranych kontraktów zawieranych za pośrednictwem jednostek kierujących ((...) sp. z o.o. w G., (...) Sp. z o.o. w G., C.. w S. Oddział w G., (...) Sp. z o.o. w G.) skarżącego do pracy za granicą, w okresach: od 2 czerwca 2001 r. do 22 listopada 2001 r., od 10 stycznia 2002 r. do 28 lutego 2002 r., od 28 lutego 2002 r. do 3 lipca 2002 r., od 14 stycznia 2003 r. do 2 lutego 2003 r., od 6 marca 2003 r. do 4 kwietnia 2003 r., od 8 sierpnia 2003 r. do 17 listopada 2003 r., od 2 lutego 2004 r. do 15 kwietnia 2004 r., od 15 kwietnia 2004 r. do 3 sierpnia 2004 r., od 25 października 2004 r. do 14 marca 2005 r., od 12 września 2005

r. do 6 marca 2006 r., od 24 października 2006 r. do 17 marca 2007 r., od 26 kwietnia 2007 r. do 1 lipca 2007 r., od 11 października 2007 r. do 1 lutego 2008 r., od 9 maja 2008 r. do 16 sierpnia 2008 r., od 17 stycznia 2009 r. do 10 lutego 2009 r., od 20 marca 2009 r. do 3 lipca 2009 r., od 28 września 2009 r. do 23 listopada 2009 r., od 21 grudnia 2009 r. do 17 lutego 2010 r., od 10 marca 2010 r. do 10 maja 2010 r., od 2 czerwca 2010 r. do 2 sierpnia 2010 r., od 30 sierpnia 2010 r. do 25 października 2010 r., od 22 listopada 2010 r. do 17 stycznia 2011 r., od 14 lutego 2011 r. do 14 kwietnia 2011 r., od 9 maja 2011 r. do 4 lipca 2011 r., od 22 listopada 2011 r. do 16 kwietnia 2012 r., od 14 maja 2013 r. do 8 lipca 2013 r., od 1 grudnia 2013 r. do 14 stycznia 2014 r., od 29 marca 2014 r. do dnia 4 maja 2014 r., od 4 maja 2014 r. do 24 maja 2014 r.. Nadto ubezpieczony tego rodzaju pracą na podstawie takich warunków świadczył w kolejnym okresie, którą zakończył w dniu 17 sierpnia 2014 r. – początkowa data tego okresu pracy nie została wskazana w książeczce żeglarskiej.

Powyższych ustaleń Sąd Apelacyjny dokonał w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy na etapie postępowania administracyjnego oraz odwoławczego przed Sądem I instancji w postaci świadectwa pracy k. 27 a.e., wpisów z książeczki żeglarskiej k. 160 a.e., zaświadczenia k. 167-171 a.e. oraz kontraktów k. 49 – 157 a.e.), nadto zeznań ubezpieczonego złożonych na etapie postępowania apelacyjnego na rozprawie w dniu 12 stycznia 2017 r., które korespondowały ze zgromadzonym materiałem dowodowym i zyskały walor wiarygodności.

Przystępując do merytorycznego rozpoznania sprawy wskazać należy, iż prawo do emerytury pomostowej może zostać przyznane po spełnieniu przesłanek wynikających z art. 4, bądź art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 965 ze zm., dalej ustawa o emeryturach pomostowych).

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle tych przepisów jest legitymowanie się odpowiednim stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy w warunkach szczególnych według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do emerytury pomostowej jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres pracy) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Jednocześnie w ust. 7 art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych wskazano, że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy (a więc przed 1 stycznia 2009 r.) prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm., zwana dalej ustawą emerytalną).

Jedyną sporną przesłanką w niniejszej sprawie było wykonywanie przez ubezpieczonego co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, przy czym na etapie postępowania odwoławczego w zasadzie sporne nie były okresy pracy ubezpieczonego oraz charakter świadczonej pracy, a jedynie rodzaj zatrudnienia skrzącego na rzecz armatora zagranicznego.

Pozwany po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego do stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych zaliczył ubezpieczonemu okres w wymiarze 11 lat, 3 miesiące i 19 dni, przypadające przed dniem 1 stycznia 1999 r., nie uwzględniając żadnego okresu pracy z okresu dalszej aktywności zawodowej.

Stanowisko pozwanego sprowadzało się do twierdzenia, iż w pozostałych okresach pracy ubezpieczony nie był pracownikiem w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych z uwagi świadczenia pracy na rzecz armatorów zagranicznych. Negując pracowniczy charakter zatrudnienia u armatorów zagranicznych, organ rentowy nie wskazał żadnych konkretnych argumentów przemawiających za takim poglądem.

Istotą sprawy było zatem rozstrzygnięcie, czy okres pracy marynarza – członka załogi statku wykonywanej u armatora zagranicznego, do której został skierowany przez pośrednika (tak jak w przedmiotowej sprawie (...) sp. z o.o. w G., (...) Sp. z o.o. w G., C. S.A. w S. Odział w G., (...) Sp. z o.o. w G.), można zaliczyć do okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W tym zakresie prawidłowych rozważań prawnych dokonał Sąd Okręgowy, które Sąd Apelacyjny w pełni aprobuje i przyjmuje za własne.

Zgodnie z utrwalonym już stanowiskiem Sądu Najwyższego, okres pracy u zagranicznego armatora, do której marynarz został skierowany przez pośrednika, można uznać za okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych, jeśli marynarz zatrudniony był u zagranicznego armatora jako pracownik (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2015 r., II UK 251/14, niepubl.; z dnia 8 marca 2003 r., II UK 196/02, Lex nr 78191)

Przy tym podkreślenia wymaga, iż warunkiem niezbędnym do zaliczenia okresów wykonywania pracy za granicą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umów o pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi za okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy emerytalnej, jest opłacenie składek w Polsce również na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (art. 6 ust. 1 i 2 tej ustawy w związku z art. 7 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.), chyba że na podstawie umów o zatrudnieniu lub umów międzynarodowych pracownik został objęty ubezpieczeniem w trybie i na zasadach obowiązujących w państwie zatrudnienia lub określonych w umowach międzynarodowych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 5/10, LEX nr 589882, z dnia 27 kwietnia 2010 r., II UK 328/09, Lex nr 987707). W niniejszej sprawie ta okoliczność nie była sporna, ubezpieczony od dnia 11 czerwca 2011 r. podlegał ubezpieczeniom, w tym dobrowolnemu ubezpieczeniu społecznemu, które pozwany organ rentowy uwzględnił do ogólnego stażu pracy skarżącego.

Konkludując, Sąd Apelacyjny zważył, iż przy ustalaniu uprawnień skarżącego do stażu pracy w warunkach szczególnych w myśl art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych poza okresami uwzględnionemu przez organ rentowy (11 lat, 3 miesiące i 19 dni) uwzględnieniu również podlegały okresy pracy od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 marca 2000 r. w (...) S.A. w G., a nadto poszczególne okresy pracy u armatorów zagranicznych (wymienione w pierwszej części rozważań) przypadające w okresie od dnia 11 czerwca 2001 r. (daty podlegania dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym) do dnia 17 sierpnia 2014 r. (daty końcowej pracy wynikającej z książeczki żeglarskiej). W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższe okresy zostały udowodnione przez ubezpieczonego dokumentacją w postaci książeczki żeglarskiej zawierającej wpisy zamustrowania i wymustrowania każdego okresu pracy oraz zeznaniami skarżącego złożonymi na rozprawie apelacyjnej w dniu 12 stycznia 2017 r., a nadto poparte umowami kontraktowymi przedłożonymi na etapie postępowania administracyjnego. Przy czym Sąd odwoławczy zaznacza, iż rzeczywisty obraz pracy ubezpieczonego świadczonej na podstawie kontraktów przedstawiają wpisy z książeczki żeglarskiej, które wskazują konkretną datę rozpoczęcia (data zamustrowania) i zakończenia (data wymustrowania) pracy w danym okresie. Zawierane umowy jedynie potwierdzają tę okoliczność, gdyż przedstawiają datę rozpoczęcia pracy i przewidywaną datę zakończenia tej pracy.

Zaznaczenia również wymaga, iż w przypadku braku zaświadczenia o którym mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych - na którego brak wskazuje organ rentowy - okoliczność świadczenia pracy w warunkach szczególnych na etapie postępowania sądowego może być wykazywana na podstawie wszelkich dowodów, co też zostało uczynione przez skarżącego. W tym zakresie Sąd podziela stanowisko zaprezentowane przez skarżącego w odpowiedzi na apelację.

W rezultacie Sąd odwoławczy, stwierdził iż wyrok Sądu Okręgowego – pomimo chybionych ustaleń w części i rozważań w tym zakresie – odpowiadał prawy, w sytuacji wykazania przez ubezpieczonego kumulatywnych przesłanek do przyznania świadczenia emerytalnego z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Wskazać również należy, iż pozwany organ rentowy pomimo zaskarżenia wyroku Sądu Okręgowego w całości, przedstawił jedynie zarzuty co do pkt 1 sentencji, nie zajmując w żadnym zakresie stanowiska co do pkt 2 sentencji

dotyczącego stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie. Stąd też Sąd odwoławczy przyjął, iż wywiedzioną apelacją pozwany zaskarżył wyrok Sądu I instancji jedynie w części w pkt 1.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uznał apelację organu rentowego za bezpodstawną i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSA Grażyna Czyżak SSA Grażyna Horbulewicz SSA Barbara Mazur